



## ZIŅU IZLAIDUMS no ES narkotiku aģentūras Lisabonā

---

### **VAIRĀK NEKĀ PUSMILJONS EIROPIEŠU TAGAD SAŅEM AIZVIETOŠANAS TERAPIJU ievērojams pakalpojumu pieaugums saistībā ar ārstēšanu no opiātu atkarības, taču to pieejamība vēl arvien nav vienmērīga**

(24.11.2005 LISABONA) Kopējais aizvietošanas terapijas pacientu skaits Eiropā tagad pārsniedz pusmiljona atzīmi, tā pašlaik ziņo **ES narkotiku aģentūra (EMCDDA)** savā **2005. gada ziņojumā par situāciju narkomānijas jomā Eiropā** kas laists klajā Briselē.

Pēc septiņkārtēja pieauguma pēdējo desmit gadu laikā, uzsver aģentūra, vismaz 530 000 klientu šobrīd saņem aizvietošanas terapiju 28 valstīs (**ES-25, Norvēģijā, Bulgārijā un Rumānijā**), vai nu ārstēšanās centros speciālistu uzraudzībā vai pie terapeitiem. Ir aprēķināts, ka aptuveni viena ceturtdaļa līdz pusei no šiem klientiem ar opiāta atkarības problēmām Eiropā tagad saņem šāda veida terapiju.

Taču, kā informē ziņojums, aizvietošanas terapijas pieejamība visā Eiropā vēl arvien ievērojami atšķiras, jo īpaši starp agrākajām **ES-15 valstīm** un **jaunajām un nākamajām dalībvalstīm**. Saskaņā ar pašlaik sniegtajiem rādītājiem **10 jauno dalībvalstu, Bulgārijas un Rumānijas** daļa attiecībā uz aizvietošanas terapiju Eiropā tik tikko pārsniedz 1%.

Aizvietošanas terapija ir pierādījusi efektivitāti, uzlabojot opiāta lietošanas problēmu pacientu veselības stāvokli. Tai iespējams ir ievērojama nozīme HIV izplatības samazināšanā. Ārstēšanās iespēju trūkums atsevišķās **dalībvalstīs**, uzsver ziņojums, ir tādēļ „iemesls bažām”.

#### **Buprenorfīns – arvien populārāka terapeitiskā izvēle**

Metadons ir Eiropā visbiežāk izrakstītās zāles opiāta atkarības ārstēšanai ar aptuveni 80% aizvietošanas terapijas pacientu, kam ir indicēts metadons (vairāk nekā 90%, ja pacienti atrodas ārstēšanās centros speciālistu uzraudzībā). Tomēr šodienas pārskats atzīmē terapiju izvēles paplašināšanos pēdējo gadu laikā, palīdzot ārstam izvēlēties to, kas vislabāk atbilst klientiem.

Pievēršot īpašu uzmanību buprenorfīnam, **EMCDDA** ziņo, ka 18 no 28 valstīm tagad lieto šīs zāles aizvietošanas terapijā, kas ir pieaugoši populāra izvēle kopš 90. gadu vidus. Šobrīd gandrīz 20% aizvietošanas terapijas klientu saņem buprenorfīnu <sup>(1)</sup>, lai gan tā izmantošana katrā valstī ievērojami atšķiras.

Piemēram, **Čehijas Republikā, Francijā, Somijā un Zviedrijā** vairāk nekā 60% aizvietošanas terapijas klientu 2003. gadā saņēma buprenorfīnu, lai arī citur tā lietošana saglabājas pieticīga vai ļoti ierobežota.

Līdz 2004. gada beigām visas agrākās **ES-15 valstis** ziņoja par buprenorfīna lietošanu ārstēšanā gan opiātu ilgtermiņa aizvietošanai, gan arī gadījumos, kad klients vēlas atteikties no opiātu lietošanas. No **10 jaunajām ES dalībvalstīm** ārstēšana ar buprenorfīnu ir izplatīta tikai **Čehijas Republikā** (skatīt iepriekš), kur klienti tagad saņem ārstēšanu vairāk ar šīm zālēm nekā ar metadonu.

## Nepareizas lietošanas iespējamība

Buprenorfīna farmakoloģiskā iedarbība un efekts var to padarīt par relatīvi nepievilcīgu narkotiku, kas novirzāma melnajā tirgū, skaidro pārskats. Tomēr vēl arvien pastāv buprenorfīna nepareizas lietošanas iespējamība, un no dažām valstīm ir ziņots par ārpusterapijas lietošanas gadījumiem.

Ja buprenorfīnu sajauc ar citām vielām, kā piemēram, alkoholu, benzodiazepīniem, barbiturātiem un nomierinošiem līdzekļiem, var rasties nopietnas mijiedarbības, ieskaitot pārdozēšanu. Taču narkotiku lietošanas izraisīti nāves gadījumi vēl arvien ir ļoti reti, iespējams tāpēc, ka šīs zāles ir panesamas relatīvi augstās devās.

Par nepareizu lietošanu un novirzīšanu galvenokārt ziņo tad, ja izmantošana ārstēšanā ir plaši izplatīta (piemēram, **Francijā, Somijā**) vai gadījumos, kad ir viegla piekļuve zālēm ar ārsta receptēm un aptiekās. Saistībā ar šo pārskats uzsvēr nepieciešamību pēc „pasākumiem ar mērķi samazināt” buprenorfīna „nepareizu lietošanu un novirzīšanu”.

## Ārstēšanās no citām ar narkotiku lietošanu saistītām problēmām vēl arvien ir ierobežota

Neskatoties uz aizvietošanas terapijas izplatību ārstēšanā no opiātu atkarības, ārstēšanās no citu veidu narkotikām vēl arvien ir ierobežota, šodien brīdina **EMCDDA**.

„Vispārējās ārstēšanās iespējas tiem, kam ir kokaīna lietošanas problēmas, ir vāji attīstītas”, apgalvo pārskats, un „Eiropā nepastāv spēcīga pierādījumu bāze, uz kuru varētu balstīt terapeitiskās darbības šajā jomā”.

Tāpat tikai dažas valstis – **Dānija, Vācija, Grieķija, Francija, Nīderlande, Austrija un Zviedrija** – piedāvā pakalpojumus, kas ir īpaši paredzēti kaņepju problemātiskajiem lietotājiem, neskatoties uz pieaugošo ārstēšanās pieprasījumu skaitu attiecībā uz šo narkotiku. Kopumā šādas ārstēšanās iespējas speciālistu uzraudzībā ir nepietiekami attīstītas visā Eiropā, un kaņepju problemātisko lietotāju vajadzības vēl arvien ir maz saprastas.

Komentējot secinājumus, **EMCDDA direktors Volfgangs Gocs (Wolfgang Götz)** saka: „Pēdējo desmit gadu laikā mēs esam novērojuši cilvēkiem ar opiātu lietošanas problēmām paredzēto aizvietošanas terapijas iespēju dramatisku pieaugumu. Lai arī mēs slavējam šo sasniegumu, mums ir jāatzīst, ka vēl arvien ir nepieciešams papildu ieguldījums. Mēs nedrīkstam aizmirst, ka mūsu vispārējais mērķis ir nodrošināt, lai ārstēšanās iespējas ir pieejamas *visiem*, kam tās nepieciešamas, neatkarīgi no tā, kur viņi dzīvo un kādas narkotikas viņi lieto.”

---

## Piezīmes

Papildu informācijai par 2005. gada pārskatu un visiem saistītajiem materiāliem skatīt <http://annualreport.emcdda.eu.int>

(<sup>1</sup>) Skatīt izvēlēto tēmu – Buprenorfīns: ārstēšana, nepareiza lietošana un indicēšanas prakse, 4. attēls.